

ДЕЯКІ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ІТ-СФЕРИ В УКРАЇНІ

Протягом останніх десятиліть спостерігається зростання значення ІТ-сфери в усіх сферах життя людини в світі та Україні зокрема. Інформаційні технології все більше входять в наше життя, мають значну роль у формуванні ВВП нашої країни. Суспільно-географічні аспекти розвитку ІТ-сфери Україні нині залишаються маловивченими, що вказує на актуальність даного напрямку дослідження. Аналізуючи попередні публікації та дослідження даного напрямку, слід зазначити, що дана тематика висвітлювалась в основному з економічного та технічного аспектів. *Метою даної публікації є визначення можливостей розвитку ІТ-сфери на основі загальнодоступних Е-індексів, складених світовими організаціями, в межах України та виявлення певної динаміки суспільно-географічного розвитку даного напрямку.*

Інформаційні ресурси та інформаційні технології, за сучасних темпів їх розвитку, займають досить важливу роль в економічному, соціальному та політичному житті суспільства в світі та Україні. Відповідно актуальним є виявлення певних закономірностей в розвитку цієї індустрії. Показниками ступеня розвитку може слугувати значна кількість Е-індексів.

Одним із важливих показників щодо можливостей впровадження та розвитку ІТ є Індекс Телекомунікаційної Підготовленості (Network Readiness Index), що був розроблений науковцями Світового економічного форуму (World Economic Forum). Даний індекс показує можливість країни до використання ІТ в своєму економічному, соціальному та політичному житті. За показниками цього індексу з 2012 по 2016 рік Україна мала постійне зростання в показниках готовності до використання ІТ. Так, на 2012 рік показник складав 3.8 бали, що давало змогу займати 75 місце в світовому рейтингу за цим показником. Надалі показник зростав на 0,1 кожного року і в 2016 р. становив 4.2 бали, що дало змогу зайняти 64 місце в світовому рейтингу [1].

Досить важливим показником є Індекс комерціалізації ІТ (E-commerce index) розроблений науковцями United Nations Conference on Trade and Development. Даний показник покликаний показати участь ІТ в економіці держави. За період з 2015 року по 2019 роки Україна демонструвала зростання за цим індексом. Так, в 2015 році показник становив 62 бали, а в 2019 вже 72.5 бали, що дозволило зайняти 52 місце в загальносвітовому рейтингу [2]. Цей індекс є показовим в плані того, що ІТ-сфера - це та частина економічної діяльності, яка щороку стабільно демонструє зростання фінансових показників в загальній структурі економіки, що ще раз вказує на актуальність дослідження даної тематики для виявлення можливих проблем та перспектив розвитку.

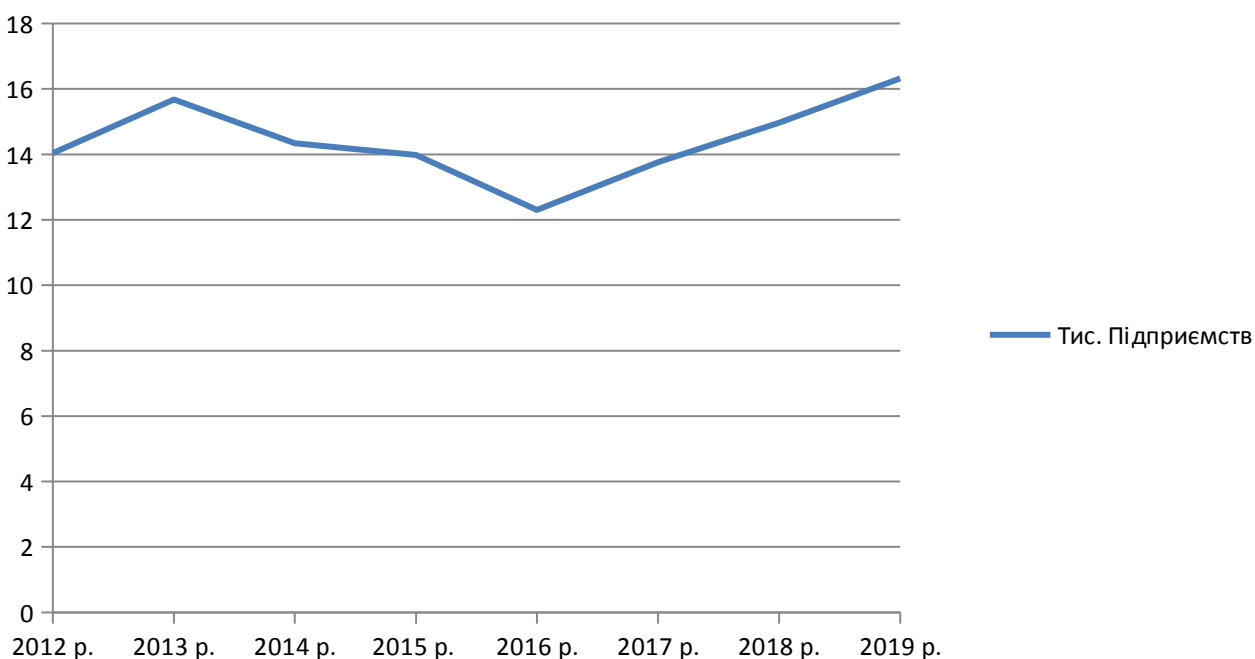
Наступний індекс є комплексним і включає в себе багато інших показників. Це Індекс конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index), розроблений науковцями, що приймають участь в World Economic Forum. Цей індекс створений, щоб показати наскільки успішною є та чи інша країна в умовах світової економіки. За період з 2014 по 2019 роки місце України коливалось з 81 по 85 місце зі 148 країн світу, що є досить пристойним показником [3]. Особливу увагу приділено аналізу складових Global Competitiveness Index, що найбільше розкриває тематику дослідження (Табл.1.), а саме зареєстровані патенти (Patent Applications), кількість Інтернет-користувачів (Internet Users) та витрати на дослідження та наукові розробки (R&D expenditures).

Таблиця 1. Динаміка складових Global Competitiveness Index, що характеризують ІТ-сферу [3].

Е-індекс	Розробник	Категорія	Позиція України в рейтингу 2010 р.	Позиція України в рейтингу 2014 р.	Позиція України в рейтингу 2017 р.	Позиція України в рейтингу 2018 р.	Позиція України в рейтингу 2019 р.
Індекс конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index)	World Economic Forum	Зареєстровані патенти	64	52	52	62	62
		Інтернет-користувачі	71	93	81	83	84
		Витрати на дослідження і розробки	68	112	76	56	67

Аналізуючи дані таблиці 1, можна зазначити, що рейтинг України в даних категоріях з часом майже не змінився. Одночасно, можна зробити висновок, що якість розвитку ІТ-сфери в Україні загалом дорівнює загальносвітовому рівню розвитку. Також бачимо різке зниження в 2014 році по категорії витрат на дослідження, що можна пов'язати з подіями, які відбувались в той час в країні.

Нами проаналізовано також кількість підприємств, що працюють в ІТ-сфері в Україні за період з 2012 по 2019 рр. (Рис.1).

Рис. 1. Динаміка зміни кількості підприємств зайнятих в ІТ-сфері в Україні з 2012-2019 рр. [4].

Аналізуючи даний графік, можна зазначити, що кількість підприємств в сфері ІТ має позитивну динаміку, починаючи з 2016 року. Це вказує на те, що ІТ-сфера в нашій країні набула стрімкого розвитку. Загалом, аналізуючи вище згадані показники, можна зазначити позитивну динаміку розвитку ІТ-сфери в Україні. Щорічно ІТ-індустрія України демонструє зростання в 20%, що випереджає середні темпи розвитку галузі в світі за фінансовими

показниками, так і кількістю фахівців. За підсумками 2018 року ІТ стала другою найбільшою галуззю з експорту послуг [2]. Разом з тим, реальний внесок ІТ-сфери у формування ВВП підрахувати складно. За методикою Держстату дохід галузі проходить як "комп'ютерні послуги", які в 2017-2018 роках склали 1,3 млрд (+11%) і 1,6 млрд доларів (+20,3%) відповідно [5].

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. The Global Information Technology Report 2016 [Електронний ресурс] // World Economic Forum. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://www3.weforum.org>.
2. UNCTAD B2C E-COMMERCE INDEX 2019 [Електронний ресурс] // UNCTAD Technical Notes on ICT for Development №14. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://unctad.org>.
3. Schwab K. The Global Competitiveness Report 2019 [Електронний ресурс] / Klaus Schwab // World Economic Forum. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://www3.weforum.org>.
4. Кількість активних підприємств за регіонами України та видами економічної діяльності [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Структура зовнішньої торгівлі послугами за видами [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.